

*Werkgebied: Denderhoutem, Haaltert, Heldergerm,
Kerksken, Terjoden*

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks ledenblad

30e jaargang 2010 - nr. 3

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
053/83.08.81

Medewerkers:

Denderhoutem:

Luc Pots
Hans Sonck

Haaltert:

Jan Paul De Graeve
Marc De Moyer
John Scheerlinck
Christophe Provost

Heldergerm:

Roger De Troyer
William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel - ledenadministratie

Documentatiecentrum:

Warandegebouw Sint-Gorikspein 17,
9450 Haaltert.

Open: eerste zondag en tweede donderdag
van de maand van 10 tot 12 u.

Gesloten: juli en augustus

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Lidmaatschap: E 10
Steunend lid: E 15
Rek.nr. 439-5083061-63
Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email:

willydeloose@skynet.be
info@hkhaaltert.be

Website:

www.hkhaaltert.be

Elke auteur is verantwoordelijk voor
zijn/haar teksten.

Teksten mogen overgenomen worden mits
bronvermelding.

HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen'.

Redactioneel

Vrijdag 17 september: Heldergerm in de spotlights.

Ruim 150 aanwezigen op de voorstelling van twee nieuwe uitgaven van de Heemkundige Kring.

Het eerste boek: "Oe zeggen men dadde in 't Eljergems' van onze medewerker van het eerste uur, Roger De Troyer. Zijn jarenlang opzoekingswerk resulteerde zich in een prachtige uitgave. Hij mag terecht fier zijn op het resultaat.

Wij zijn ervan overtuigd dat vele Heldergermaren zich zullen verknukelen bij het doorbladeren van zijn pennevruchten.

Het bijvoegsel met bijnamen verhoogt ontegensprekelijk de aantrekkelijkheid van het werk. Voor deze klus kreeg hij de hulp van William Minnaert, die ook de volledige uitgave op een taalkundige wijze aanpaste, zodat wij mogen spreken van een verantwoorde dialectstudie.

De tweede uitgave, 'Gezinsreconstructie Heldergerm 1600-1910' van Stefan Andries is een kanjer van ruim 800 bladzijden. Het is een onmisbare hulp voor geïnteresseerden in de familiekuunde. Zowel beginners als 'specialisten' zullen op een vrij eenvoudige wijze hun speurtocht verder kunnen zetten in een decennialang familieleven.

Roger, William en Stefan verdienen een oprechte gelukwensen en heel veel dank voor het gepresteerde titanenwerk.

Welke vereniging zou niet gelukkig zijn met dergelijke gemotiveerde medewerkers?

Namens de Heemkundige Kring én de Heldergermse bevolking: bedankt.

Een wandeling door 'den Ekent' (2)

Zelf heeft tante Celle volgende kinderen: Fil, de oudste is getrouwd met Ernestine, een dochter van Korlick, de cafébaas uit de gelijknamige herberg aan de kerk te Kerksken. Fil is ambtenaar aan het Ministerie van Onderwijs in Brussel waar hij aanwezig was toen het administratief gebouw in de jaren 1950 volledig afbrandde en hij zijn leven heeft gered door uit het raam te springen. Later zal zijn dochter Denise als medevennoot met Madeleine, de jongste dochter van tante Celle, de bierhandel in den Ekent voortzetten.

Jozef -Jef- bijgenaamd Celle Jef, is de tweede zoon. Hij huwde met een zus van de vrouw van 'Wiesj', Germaine Daghuyt. Jef werkte als hulp bij de wijnhandel Van Liedekerke, werd cafébaas 'In de Witte Deur', later uitbater van het voetballokaal van RC Haaltert en tegelijkertijd 'voyageur' bij de brouwerij Zeeberg. Zijn dochter Suzanne zal later samen met haar echtgenoot Alexis (Sieken) Hunninck een café aan 't station van Haaltert openhouden.

Derde in de rij was Alfons, bijgenaamd De Krol, die eveneens in een brouwerij - ditmaal Caulier - werkte in Brussel, waar hij woonde met zijn echtgenote Irma De Schepper (een dochter van Scheppers Witten). Hij was het die van de familie Renneboogh ooit het groot lot van 1.000.000 fr. won op de toen nog 'Koloniale Loterij' (met zijn 'tienden' ontving hij natuurlijk slechts 100.000 fr., nog altijd een fortuin in die tijd!).

Dan volgt Cyriel, bijgenaamd 'Boës', gehuwd met Angèle Van den Neucker die op de Kattestraat samen een café openhielden. Boës kwam thuis nog regelmatig helpen bij het aftrekken van het bier op flessen, en was een gezapig en vrolijk man. Hij kwam in 1948 op een mysterieuze wijze om het leven, want men vond hem op een morgen met overgesneden keel naast zijn eigen beerput. Die moord of zelfmoord is nooit opgelost geworden.

De oudste dochter van de familie Renneboogh - Vijverman is Maria. Zij is getrouwd met Albert Van Herreweghe, een zoon van Faan uit Ede. Maria hielp mee in de specerijwinkel en in de

beenhouwerij (specialisatie paardenvlees, salami en cervela). Albert zal op zeer jeugdige leeftijd overlijden na een hartaanval.

Arthur, bijgenaamd 'Celle Tierken', is getrouwd in den Boekent met Irene Jacobs en zette de familietrend voort door ook een bierronde te beginnen. Tierken is een echte dandy, altijd 'picobello' gekleed en zeer fier op zijn uiterlijk, speciaal op zijn mooie kop zwart krullend haar.

Albert, de op één na jongste, zocht zijn echtgenote in Heldergerm en is daar nog steeds gekend als 'Celle Berken'. Gehuwd met Juliette Lievens werkte hij in een brouwerij, hield een tijdlang café vooraleer als vertegenwoordiger van Mercedes en Daf zijn carrière te beëindigen.

Madeleine, de jongste, trouwde in 1945 met Albert Van der Haegen uit Kerksken, in de volksmond 'Zointjen zennen Beir' genoemd.

Albert zette als bieruizetter de door Madeleine overgenomen handelszaak in den Ekent voort. Hij was een joviale, alom gekende persoon, een playboy avant la lettre, een werker en een gevoelige man die zich piekfijn kon uitdossen en toch sportief overkwam.

In de vakantie viel het geregeld voor dat Albert een beroep deed op mij of op broer Herman - meestal mijn broer omdat hij blijkbaar wat meer macht had dan ik - om te helpen bij het laden en lossen van zijn biercamion, en om de leveringsronde met de gammele auto mee te rijden.

Albert die al eens bleef ‘plakken’ in één of ander café of jeneverhuis, vergat nooit de dorstige passagiers in de auto en trakteerde ons op tijd en stond op een limonaatje.

Links de woning tante Celle met aanpalend de lage werkmanswoning Dikke Marie

Van tante Celle, en later Madeleine en Albert, is mij altijd bijgebleven hun openheid naar de buurtgemeenschap toe. Bijna iedere dag hielden zij opendeurdag in die zin dat moeder of tante Odile of tante Marie of Juliette of eender wie op koffieklets kwam, soms ongevraagd maar altijd welkom. Omdat wijzelf thuis geen krant hadden, ging ik bij hen dagelijks de gazet lezen of het weekblad De Post. Iedere zondagavond werd al kaartend bij hen doorgebracht, waarbij de drank gans de avond gratis geserveerd werd.

Over de twee kinderen van Madeleine en Albert, zijnde Betty en Paul, kunnen boeken geschreven worden. Vooral Paul - voor iedereen nu nog gekend als ‘Zjointjen zennen Beir zennen Paul’ - was bij ons kind aan huis. Iedere vrije minuut die hij had bracht hij bij mij of bij ons vader Filemon door, en die had er een duivels genoeg in hem met alles en nog wat te plagen. Vader, die als gelegenhedscouffeur gekend was, heeft Paul eens zonder dat zijn moeder op de hoogte was, volledig ‘à la bros’ geknipt. Ik moet toegeven, Paul stond met die nieuwe coiffure.

De eerste ervaringen van Paul met alcohol heeft hij opgedaan bij ons vader, die hem de fineses van zelfgestookte cider leerde kennen en waarderen.

Ikzelf leerde hem poppenkast spelen, en later begeleidde ik hem bij zijn eerste amoureuze stappen, en ik moet zeggen dat hij de lessen goed begrepen had want Paul was een haantje vooruit als het ging over onderwerpen die niet in de gewone les aan de orde kwamen.

Traditiegetrouw bleef hij na zijn huwelijk met Viviane in de bierbranche als cafébaas van zowel café Tikki op Terjoden, als van café De Fles naast de Warande te Haaltert. Nu wonen zij in de Stationsstraat.

Dikke Marie aan Leuvense kachel

Wij zetten de bak bruin bier op ons koesjken en duwen onze vracht voorbij het hofgat van Dikke Marie, de buurvrouw van tante Celle. Dikke Marie was gehuwd met Alexis Reynaert en woont als weduwe in haar laag huisje met ingang achteraan, samen met haar dochter Justine die ongehuwd zal blijven tot haar dood.

Marie, getooid met het traditioneel zwart rechtopstaand hoofdkapje, is, alhoewel hoog bejaard een belezen vrouw in die zin dat alle verschijnende blaadjes en liefdesromannetjes door haar verslonden worden, zittend in haar oude rieten zetel naast de Leuvense stoof. Bij haar woont eveneens Juliette met haar man Staaf Tombeur, afkomstig uit Aalst en als beroepsmilitair werkzaam in Brussel. Juliette is de dochter van Jef, een zoon van Dikke Marie.

Een andere zoon van Marie, Peken, was een sukkelaar en stierf ongehuwd op jonge leeftijd vlak vóór de tweede wereldoorlog.

Na de dood van Dikke Marie en Justine erfde Juliette de woning en aangelande grond en boomgaard en woonde er tot zij in de jaren negentig alles verkocht en op een appartement in Aalst is gaan wonen. Juliette had drie kinderen: Christiane, José en Peter.

Naast de woning van Dikke Marie woont Tissens Toor die juist de straat opstapt vergezeld van Scheppers Witten. De twee boezemvrienden en pintenpakkers maken zich klaar om hun dagelijks rantsoen bier en jenever te gaan nuttigen op de Kattestraat, in het socialistenlokaal bij Schelle Alice. Toor, een echte tabakspruimer, bijt zich, de lippen bruin van het tabakssap, een sjeek af van zijn opgerolde toebakstek.

Tissens Toor heet feitelijk Victor De Neve en is de ongehuwde zoon van Tist, in de volksmond Nonkel Tist genaamd.

Toor, die een mank been heeft, is de klusjesman van de gebuurte en mits een kleine drinkvergoeding ledigt hij met plezier een overlopende beerput of rooit hij zonder mopperen een groot patattenveld. Maar een tussendoorse lafenis in de vorm van een pint of een leisken is niet inbegrepen en is uiteraard steeds welkom.

Toor woont momenteel in bij Dille, de dochter van zijn zus en de moeder van Milleken Vijverman die met ons deze namiddag op stap is. Dille moet dus “nonkel” zeggen tegen Toor.

Dille is gehuwd met Sooiken Vijverman en samen zullen zij later de eigendom van Toor overnemen. In de jaren zestig zullen zij deze doening verkopen en iets verder in den Ekent het huis van Laura aankopen.

Opgemerkt wordt dat vóór de tijd dat Sooiken en Dille hier kwamen inwonen bij Toor, Celle Jef en zijn jonge bruid hier bij Tissens Toor nog een tijdje zijn ingetrokken.

Kinderen van Sooiken en Dille zijn: Omer, Anna, Albert, Jef en Miel.

Tissens Toor bezat op hetzelfde erf nog een klein aanpalend huisje, dat eerst bewoond werd door Blanders Maria, gehuwd met Gilbert Roelandt, die twee kinderen hebben: Georgette en Johny

---

Gilbert is velomaker en ik herinner mij nog goed hoe hij in den oorlog als een volleerd stielman oude fietsbanden opnieuw vulcaniseerde op de roodgloeiende stoof in de keuken. Hij stierf heel jong aan een hartaanval en zijn weduwe Maria hertrouwde met Doetens Dominiek (Dominique Vonck) die zelf de vader is van Philemon Vonck (Doetens Filemon) die op zijn beurt getrouwd is met Blanders Yvonne, een dochter van Peken Blander.

Na haar huwelijk met Doetens Dominiek ging Maria bij haar tweede echtgenoot inwonen en werd de annex achtereenvolgens verhuurd aan Bert Vijverman, de broer van Milleken en aan Annie De Schepper, de zus van Jan De Schepper.

Na de verkoop van de aanpalende eigendom door Sooiken en Dille ging Toor het bijgebouwtje bewonen tot aan zijn dood.

De kopers Emilieken Segers en Herman Van Impe braken alles af en bouwden in de jaren zestig een schilderswinkel.

Merkwaardig aan de eigendom van Toor was dat er een gemeenschappelijke oude gemetste steenput stond op het erf, waarbij het water met een katrol en een houten emmer van diep beneden bovengedaald werd.

Zowel Sooiken en Dille als Toor en geboort Sjoukemien hadden het gebruik van deze unieke put waaruit het water ongekeurd maar zuiver en fris door iedereen gulzig werd gedronken.

Peken Blander (Petrus De Blander), woonde rechtover Tissens Toor, is misschien de enige persoon van den Ekent die van 's morgens tot 's avonds buitenstaat en het gaan en komen in de straat met argusogen in de gaten houdt. Alhoewel zijn vettige klak diep over zijn ogen is getrokken, ontsnapt niets aan zijn alziend oog. Hij is de man die, de handen diep in zijn zakken gestoken, als een kenner de groeifasen van alle groenten en planten in de diverse lochtinngen van de burens nauwlettend in de gaten houdt en bekritiseert.

Peken is gehuwd met Poldine, een zus van Tissens Toor die sinds haar jeugd een enorme aanwas in haar aangezicht had. Het is een wijndruifachtig, paarskleurig, afhankelijk misvormsel dat tweederde van haar gezicht ontsiert. Zij heeft tegen alle doktersadviezen in, steeds koppig geweigerd die knobbels operatief te laten verwijderen.

Bij Peken en Poldine woont hun dochter Yvonne in, zoals gezegd gehuwd met Doetens Filemon.

Peken Blander had een resem kinderen want naast Yvonne waren er nog Remi, Jef, Romain, Victor, Emilie, Marie en Klara.

Met nog wat meegekregen goede raad van Peken Blander naklinkend in onze oren, duwen wij onze te leveren vracht verder, en wagen het nu al stiekem een paar van de af te geven krieken op te peuzelen.

Wij hebben geen geluk want Cyriel van Sjoukemien heeft ons in de gaten gekregen en bedelt als een geslagen hond om een handvol krieken.

Cyriel is de ongehuwd gebleven zoon van Sjoukemien (Domien van Sjoukens) en is een geestelijk licht gestoorde man van middelbare leeftijd die inwoont bij zijn ouders.

Domien De Schepper, getrouwd met een zekere Marie, was de stamvader die zijn ongehuwde zus Marieken bij hem liet inwonen. Marieken was een fijn, klein vrouwtje, zeer mensenschuw. Behalve Cyriel woonde ook zijn zus Julia in bij vader Domien samen met haar man Omer Van den Bergh, bijgenaamd Mekkes. Mekkes is een neef van de man van Marie, de zus van tante Celle. Zij woont samen met haar man in de Vondelen.

Julia die als moderne vrouw een voorloopster was, durfde zich al eens thuis te laten afhalen door een mannelijke bewonderaar, om eens een namiddag te gaan stappen.

Over Cyriel nog dit: als het al eens gebeurde dat hij op een of andere manier aan vijf frank was geraakt, dan kwam de sukkel, geldstuk in de hand, bij tante Celle in 't geniep een grote fles bruin tafelbier kopen, die hij dan gulzig, gehaast en angstig rondloerend achter een muur uitdronk. Er werd gezegd dat Cyriel zoals de honden moest leven van de overschotjes van het eten van de overige huisgenoten en dat hijzelf geen slaapkamer had maar overleefde op de hooizolder.

Van de kinderen van Julia zal Mariette de dochter op jonge leeftijd overlijden. Haar zoon is thans uitbater van café De Flintstones in den Ekent. Jef, de zoon, zal huwen met een meisje uit buurgemeente Welle.

Gekomen aan het naastliggende huisje zonder verdieping, bereikbaar langs een gemeenschappelijke losweg met Sjoukemien, versnellen wij onze passen, want door het openstaand raam weerklinken de ijzingwekkende gillen van Marie Van den Neucker die terminaal ziek is en lijdt aan kanker.

Alhoewel dokter De Graeve tweemaal per dag langs komt om haar een morfinespuit te geven, huilt het ongelukkig mens tussendoor op een angstaanjagende manier. Op onze leeftijd begrijpen wij niets van het drama dat zich daar binnenshuis afspeelt en overheerst bij ons het gevoel dat dit huisje behekt is.

Jef en Marie Van den Neucker, beiden ongehuwd, zijn de broer en zus van de vader van Miel Van den Neucker.

In de jaren vijftig zal Miel, na het overlijden van zijn nonkel en tante, zijn woning in de Kattestraat inruilen voor dit huisje in den Ekent. Miel is een levensgenieter die zoals elke normale Belg graag een pintje lust, soms al eens te diep in het glas durft te kijken, maar toch naarstig voort ijvert om zijn grote kroost op te voeden.

Miel is vader van o.m. Aimé, die later café De Warande (huidig café De Fles) zal openhouden, van Paul, latere café uitbater van café De Smaels, Willy, café uitbater in spe van o.m. Novelty, De Leeuw van Vlaanderen in Aalst en nog veel meer, van Gaston, de toekomstige exploitant van café Novelty en 't Groen Kruis in Aalst, van Jules nog een cafébaas maar dan in Aalst in 't Apostelken, van dochter Clara die met een Aalstenaar zal trouwen, van Albéric die zal trouwen met een cafédochter uit den Boekent, van Georges die nog in cafés spelen zal doen en van de jongste Marie-Thérèse die in Kerksken het geluk zocht.

Vorbij Marie houden wij even halt aan het huis van Louis Chassez, notoir visboer, kruidenier en ijscrèmeverkoper afkomstig uit Aalst.

Zijn vrouw Jeanne is in een bijgebouwtje achteraan de ijsmachine aan het bedienen voor de wachtende crèmeauto van Louis.

De hofstede is afgesplitst van de woning van Marie Van den Neucker ernaast, maar komt van dezelfde vroegere eigenaars.

Huis Chassez werd vroeger bewoond door een zuster van Miel Van den Neucker, Odile, in de omgang Maaken genoemd. Maaken was gehuwd met Georges Mortier, een echte Brusselaar die zich op mysterieuze wijze in het begin van de jaren veertig ofwel heeft opgehangen ofwel zichzelf heeft doodgeschoten in het Zoniënwoud. Maaken en Georges hielden toen in huis Chassez een herberg open.

Na de dood van Jef en Marie Van den Neucker erfde Maaken een deel van het aanpalende erf en ging de woning ernaast dus bij erfenis over naar Miel.

In 1946 kocht Louis Chassez de herberg, begon de bovenvermelde handel en was een van de eerste ijsventers die met een volledig uitgeruste auto de streek afdweilde met zijn 'potje kaat'.

Later reden de kinderen, met uitzondering van zoon Victor die niet naar Haaltert meeverhuisd was, maar bij zijn grootouders in Aalst gebleven was, op hun beurt, buiten het visseizoen, de Vlaamse wegen af van 's morgens tot 's avonds tot alle ijs verkocht was.

Willy, de tweede zoon zou later carrière maken in Congo. De dochter Lisette zal trouwen met Jef Vijverman, de broer van Milleken. Verder waren er nog de dochters Gaby en Augusta.

Milleken Vijverman, de jongste thuis, is enigszins verwend en heeft zijn moeder Dille 2 frank afgetroggeld. Fier om zoveel rijkdom stapt hij resoluut bij Chassez binnen en bestelt een dubbele portie vanilleijs. Wij, platzak als altijd en wachtend op het drinkgeld van tante Celle voor de kleine karwei, hopen dat Mil ons toch af en toe eens zal laten lekken. Terwijl Mil zijn lekkernij met gulzige tong oplikt, besluiten ik, Herman en Gaston het straatje naast Chassez in te lopen om achteraan aan het Molenveld na te gaan of er geen pijltjes te vinden zijn getrokken door de eerste ploeg.

Lopend passeren wij links het kleine huisje van Chalens Marieken, de zus van Chalens Cyriel uit de Bakkerstraat. Marieken is gehuwd met een zekere Elskens, een echte zwerver en dronkaard die soms wekenlang van huis wegtrekt. Na zijn overlijden zal Marieken hertrouwen met Richard Allaer van de Achterstraat, de vader van Désiré Allaer.

Ik herinner mij dit huisje speciaal omdat in het begin van de jaren veertig de vloer in de woonplaats bestond uit aangestampte aarde, en er in gans de woning geen elektriciteit voorhanden was. Voor zover ik weet waren er vier kinderen: Gustaaf, Josephine, Francine en Raymonda.

Het tweede huisje bewoond door "Talloeër" (=De Schutter) die later een herberg zal openhouden op het Katjen aan 't oud voetbalplein (bij Schuiffeleer) waar ook een duivenlokaal zal gevestigd worden, sprinten wij voorbij, evenals de woning bewoond door de familie Limpens waarvan de zonen Alfons en Albert later naast mekaar zullen bouwen rechtover mijn zuster Simonne vooraan in de Ekent.

Aan het volgende huis van de familie Provost is het beste van onze spurt eraf, en leggen wij stapvoets de laatste meters af. Roger en Robert Provost, de beide zonen, zijn aan het spitten in de tuin en hebben geen oog voor de drie zweetende bengels.

Na de dood van Provost kocht de familie De Cock deze woning en kregen wij twee speelkameradjes bij in de persoon van Willy en Lucien. Lucien zal mijn klasgenoot worden en zal evenals zijn broer Willy, die als marktkramer van hamburgers, saucissen, pensen en dies meer fortuin zal maken, een succesvolle zaak starten in Nieuwerkerken samen met zijn vrouw, een dochter van Chassez, ik denk Augusta. Moeder Martha zal na de dood van haar man hertrouwen met Johny Meuleman.

Voorzichtig om niet gezien te worden door de pijltrekkersploeg, loeren wij om de hoek van de laatste woning van Fons en Marieken. Fons zit in zijn werkplaats gebogen over een lap stof, want hij is zelfstandig kleermaker.

Dit stille, een beetje eenzame koppel, is kinderloos en hun goed onderhouden huisje zal na hun dood verkocht worden o.m. aan Mariette van Sjoukemien en nadien aan Roger die getrouwd is met Doetens Suzanne.

Waar de Molenmeersweg samenkomt met de Molenbaan vinden wij na lang speuren, een pijl die wijst naar Boerens Jef, het alleenstaand erf met het typisch overvol gestouwd kruidenierswinkeltje. De zoon van Jef, Rieken, gehuwd met Maria, is van beroep een beetje van alles: landbouwer, ganzenkweker, fruitkweker en vooral bakker. Spurtend als een 'honderdmeterloper' vliegt hij met één of twee broden in zijn armen van het ene huis naar het andere, immer

gehaast, niemand opmerkend, nooit tijd makend voor een praatje. Een duizendpoot die maar één woord kent "werken".

Zijn winkel is een echte bazaar. Alles wat men zich kan inbeelden heeft Rieken in voorraad, en al moet zijn vrouw zich soms blauw zoeken naar een bepaald artikel, vinden doet ze het op de duur toch. Met lege handen is hier nog nooit iemand buiten gestapt. Het meest interessante is wel dat Rieken nooit sluit, niet in de week, nooit s' zondags en zeker niet op een hoogdag, want dan mankeert men het gemakkelijkst één of ander potje of flesje.

Vele jaren later zal ons tante Marie, zoals op zoveel andere plaatsen, hier komen thuiswachten op de kinderen en als kleine vergoeding dan een oudbakken brood of een overtijds pateeken mee naar huis krijgen.

Niet van plan de pijlen te volgen, slenteren wij terug naar Mil die juist de laatste kruimels van zijn toeter oplikt, en besluiten ter compensatie van het gemiste ijsjesrestje, elk nog een vuistvol krieken binnen te spelen.

Doetens Dominiek (Dominique Vonck) leunt met zijn armen op de afsluiting vóór zijn woning aan de overkant van het baantje naast Chassez, en zegt zoals gewoonlijk geen woord.

Hij is een lange, stille man van weinig woorden die eerst getrouwd was met Irma Ghijssels en na haar dood zoals reeds aangehaald hertrouwde met Blanders Maria. Als kinderen zijn er Julienne die trouwde met Cyriel, de zoon van Zjeppes Staafken; Filemon die als echtgenote Blanders Yvonne koos, Yvonne die jong zal sterven en tenslotte Suzanne die lange tijd verbleef in een inrichting in Lede en nadien zal trouwen met Roger.

De hitte en de krieken hebben ons loom en dorstig gemaakt en daarom zoeken wij de schaduw op van de twee huizen rechtover het hof van Pelemans.

Achteraan de herberg van Kamiel De Smaels ligt de aarden bollebaan er verlaten bij. Hier wordt vooral op zaterdag- en zondagnamiddag met de grote houten bollen aan krulbolling gedaan, met als enige inzet een frisse pint Zeeberg of Safir.

Kamiel is getrouwd met Irène, de zus van Angèle die het huis ernaast bewoont. Het café van De Smaels, door hem op latere leeftijd geopend, floreert goed en de ganse buurt is er klant aan huis.

Na het overlijden van Irène zal Kamiel hertrouwen met Germaine die op haar beurt na het overlijden van Kamiel opnieuw zal huwen met Cromphout. Dit "jonge" koppel zal uiteindelijk de herberg openhouden boven op de Hoogstraat, rechtover Celle Jef.

Kamiel en Irène hebben twee kinderen: Paula die zal huwen met Lucien Matthijs, de zoon van Peken Matthijs en zus Odette. Paula en Lucien zullen, voor zij bouwden tussen nonkel Mil en het Antonus kapelletje, een tijdje kamperen in het kleine bijgebouwtje vooraan de straat naast het café.

In een later tijdperk zal het café van De Smaels uitgebaat worden door Paul Van den Neucker, oudste zoon van Miel, en later aangekocht en opengehouden worden door Marcel Daghuyt

Zicht op het steegje tussen Chassez en Doetens Dominic

---

uit den Ede samen met zijn vrouw Margriet Moens die er ook een kolenhandel zal in beginnen.

De winkel van Moesj, palend aan 't café van De Smaels, heeft voor ons bengels, een veel grotere aantrekkingskracht dan het aanpalende café. Hier liggen immers allerhande lekkernijen en snoepjes in het uitstalraam van de winkel op ons te lachen.

Gustaaf Neirinckx, bijgenaamd Moesj, omdat hij klakken en petten in alle kleuren en formaten verkoopt, is gehuwd met Angèle, de zus van Irène van De Smaels, en is zelf een neef van Kamiel.

Volgens Celle Berken zou de bijnaam "Moesj" komen van de roepnaam die gegeven werd aan de jongste van de mannen die jaarlijks in Frankrijk de bietencampagne gingen doen en die boodschappen moest doorgeven aan de op verschillende plaatsen tewerkgestelde dorpsgenoten of vrienden. "Moesj" werd gezegd tegen iedere boodschapper of bode.

Zijn propere winkel van snoepgoed, scheergerief, klakken en kruidenierswaren, combineert Moesj met zijn kapsalon dat hij "in 't zwart" in de keuken achteraan exploiteert voor de "toevallige klanten" van zijn eveneens illegaal jenever- en bierkot.

Zicht op de verbouwde woning van Chassez met iets verstopt het huis van Doetens Dominic en de woningen van De Smaels en Moesj. De nieuwe witte woning gans achterin staat op de grond waar vroeger Lowie de Champetter woonde.

De dorstigen laven staat als leuze hoog in het vaandel van Moesj ingeschreven, en iedere buur of vriend weet feilloos de weg naar achteren en naar zijn drankkot te vinden.

Op latere leeftijd zal Moesj naast zijn woning nog een toonzaal voor meubelen bouwen en verhuren aan Seminckx Berken. Zijn twee knappe dochters heten Yvonne en Irene.

Als figuur maakte Moesj op ons een verbazende indruk niet alleen omdat hij bolrond was en zijn buik onrustwekkend uitpilde, maar veeleer omdat de man niet een twee- maar een drie-

dubbele kin had. Als meelijdende Bourgondiër durfde hij ons al eens een zijzipken, een plakkerige sjiek of een stuk zwarte rek in onze handen duwen.

Die dag, volledig blut, besluiten wij het oord der verleiding te ontvluchten, en stappen daarom, gelaten, voorbij de indrukwekkende ingang van het hof van Pelemans, gelegen rechtover Moesj.

Oorspronkelijk werd deze enorme vierkantshoeve bewoond door drie jonkmannen: Evarist Peleman, Odilon en Sooi. Een vierde broer was schoolmeester, was getrouwd en woonde op de Steenweg Haaltert-Kerksken, op de hoek van het baantje dat naar het Katje loopt. De enige dochter was Odile, de moeder van Martha Roelandt die getrouwd is met Marcel Van Cromphout, en er nu inwoont samen met Evarist, de laatst overgebleven nonkel.

Het Hof van Pelemans met vooraan het aangebouwd woonhuis van Van Cromphout Marcel. In de diepte Chassez

“Dit is een zeer oude hoeve, reeds vernoemd in 1460 onder de naam ‘stede ten Driessche”.

Marcel, afkomstig van 't Hof Staas (Hof ten Haze) uit Brantegem, blijft de boerderij voortzetten maar begint als nevenberoep later een houthandel.

Varist, de enige van de oorspronkelijke broers die ik gekend heb, was de man die ons, ravotters, autoritair en kordaat uit zijn meersen verjoeg als wij het als spelende wilde rakkers soms wat te bont maakten tussen zijn koeien. Als later Omer en William, de zonen van Martha en Marcel, met ons begonnen mee te ravotten, keert het tij en laat hij ons meestal rustig onze gang gaan. Als meisjes zijn er Lydie en Monique terwijl ik bijna nog de jongere broer Luc vergeet.

Rechtover Pelemans staat Lowie de Champetter, Louis De Schepper, te zweten in volle veldwachteruniform. De kepie in de nek geschoven, wrijft hij met een grote ‘bollekeszakdoek’ de zweetdruppels van zijn gezicht. Hij diept monkelend een groot papier uit zijn bruinlederen draagtas, bekijkt het document enkele ogenblikken, en springt dan op zijn gammele fiets om ergens in

's Gravenkerselaar een jong mens de oproepbrief te overhandigen voor het "concel" (=de keuringsdienst voor de legerdienst, in die tijd gevestigd in de pupillen in Aalst).

Lowie woont naast de Ekentkapel in een oude huurwoning toebehorende aan Leir, en is nog een echte dorpschamperter van de oude stempel. Vooral zijn nieren hebben het soms moeilijk met de talrijke druppels en leiskes die Lowie obligaat bij iedereen moet achteroverkappen.

Lowie is de zoon van Scheppers Noeëken uit de Bakkerstraat en woont hier met zijn twee nog ongehuwde kinderen, Emma en Berken, samen met zijn broer Scheppers Witten, de drinkgezel van Tissens Toor. De Witten zal hier de laatste jaren van zijn leven doorbrengen.

Foto genomen ter gelegenheid van het jubelfeest 100 jaar Theodoor De Meyer op 21 maart 1927.
"Gansch Eeckent wenscht hem veel geluk den Jubelaris"

V.l.n.r. zittend: Arthur De Schepper, Emma Vijverman mijn grootmoeder, Remy De Blander.

Staand: August De Schepper, Cesarine Heyman, Renilde Ghijsels, Emma De Schepper, Hélène Heyman, Georgine Heyman, Clementine Heyman, Amandine De Bruyn, Odile Hoffelincx en Jozef De Blander.

Achteraan: Emilie De Bruyn en ons Moeder Stefanie Scheerlinck.

Berken zal bieruizetter worden voor de brouwerij Caulier en trouwen met Snoekens Germaine van rechtover tante Marie. Emma zal nooit huwen.

Voor de vuist weg vermeld ik de mij bekende kinderen die het huis al verlaten hebben: Alfons, die gebombardeerd werd in Flobecq in de eerste dagen van de 2e wereldoorlog, Tuur de vader van Zjang De Schepper, August die ook jong gestorven is en Staaf die broeder geworden is.

Als meisjes zijn er naast Emma, Lisa die gebouwd heeft naast Loiskens de coiffeuse op de Achterstraat en later naar Australië zal emigreren.

Ter gelegenheid van onze tweede Australiëreis in 2000, brachten ik en mijn reisgezel Georges Van Der Stockt, in de omgeving van Canberra een bezoek aan Annie de jongste dochter van Lisa. Lisa zelf kregen wij niet te zien. Zij verbleef toen, in goede gezondheid en met nog altijd de Belgische nationaliteit, in een rusthuis.

Er was ook nog Irma die gehuwd was met de Krol, een zoon van tante Celle en die samen met haar zus Germaine in Brussel woont.

Na de dood van Emma werd de woning verder gehuurd door de familie van den Teppen die gehuwd was met Lein van Trejoeëmens.

Naast de Ekentkapel, feitelijk de kapel van Onze Lieve Vrouw van Zeven Weeën, staan enkele buurtbewoners te kijken hoe de vertinman op zijn jaarlijkse ronde, een gat in de grond heeft gegraven en een houtskoolvuurtje met een blaasbalk tracht in gang te blazen. Hierboven zal hij zo dadelijk zijn kom met brokjes tin plaatsen en na het smelten de te behandelen lepels, vorken en messen vakkundig vertinnen.

Zijn grote zwarte hond die de hondenkar voorttrekt, ligt lui, de poten gestrekt, in de schaduw van de linden naast de kapel te slapen, op de plaats waar ieder jaar ter gelegenheid van kermis Ekent, het enige molentje voor enig vertier komt zorgen. Het gaat hier niet om een mechanisch gedoe maar om een oeroud zwiermolentje dat door mankracht

wordt rond geduwd. Die mankracht is in feite kinderkracht, want wij, de bengels leveren die kracht.

Wie vijf beurten helpt duwen ontvangt een kaartje voor een gratis beurt zodat er de ganse dag kandidaat duwers in overvloed zijn.

De Ekentkapel, in zijn huidige vorm van 1878, is voor de buurte in de maand mei iedere avond een niet te missen trefpunt. Vanaf zeven uur 's avonds wordt ons speelterrein verschoven naar de kapel, waar wij enthousiast de meest diverse kinderspelen beoefenen, gaande van bolleketten, over haasje-over-springen naar knikkeren, kaatsen of verstopperje spelen. Als mijn tante Marie zo rond tien voor acht afgeslenterd komt en met een resoluut gebaar het klokzeel vast neemt om de kleine heldere kapelklok te luiden, dan weten wij dat het ogenblik gekomen is om hals over kop onze voorbehouden plaatsen binnenin de kapel te bezetten.

‘Waar zijn Marie’, de voorbidster, neemt dan plaats op de eerste stoel vooraan en rammelt zonder adem te halen een ganse paternoster weesgegroetjes en onzevaders af, gevolgd door de litanie van alle heiligen, de litanie van O.L.Vrouw en nog diverse geheimzinnige gebeden ons totaal onbekend, tot de ganse kapel tenslotte losbarst in een kakofonisch gezang gaande van O L V van Vlaanderen tot het liedje bij uitstek: “Te Lourdes op de bergen”.

Als vijf minuten later de kaarsen worden uitgeblazen, en Marie categoriek de kapeldeur afsluit, is dit voor ons het teken om spurtend huiswaarts te keren.

Laat ik nog opmerken dat later mijn tante Marie de functie van voorbidster en voorzangerster van ‘Waar zijn Marie’ heeft overgenomen tot vele jaren later de jaarlijkse meiviering bij gebrek aan deelnemers (mannen heb ik nooit in de kapel gezien) definitief doodbloedde.

Etienne De Backer (wordt vervolgd)

Documentatiecentrum

Herman Van Cauwenbergh, Haaltert: foto Lourdesbedevaart KWB-KAV Haaltert 1958.

(n.v.d.r.: wij bezitten reeds de groepsfoto's 1949, 1953, 1954, 1955, 1958, 1960, 1967 en 1983)

Wie bezorgt ons (in bruikleen) de ontbrekende jaren?

Luc Roelants, Haaltert: pasteltekening van onze eerste erevoorzitter E.H. Jozef De Brouwer.

Griffier de Sadeleer aan het werk in Haaltert- 1794

Op 25 Vendemaire jaar 3 van de republikeinse kalender (16 oktober 1794) gaf “de commune van den lande van aelst” opdracht aan de griffier de Sadeleer van Haaltert een inspectie uit te voeren in de gemeenten Haaltert, Kerksken, Welle, Iddergem, Denderhoutem, Denderleeuw, Liedekerke, Lombeke, Teralfene en Erembodegem “omme aldaer te doen de opneming en fouragie als tarwe, rogge, haver, hoey en stroei” rekening houdend met een reeks voorwaarden.

- 1- Hij moet zich laten bijstaan door gemeentelijke ambtenaren zoals de Maire (burgemeester) en schepenen.
- 2- Hij zal zich begeven naar alle landbouwers en die zullen hun schuren waar de granen opgeslagen zijn moeten aanduiden.
- 3- Hij zal daar de hoeveelheden graansoorten noteren en een proces-verbaal opmaken.
- 4- Hij zal ook de ongedorste granen noteren en er op aandringen dat deze zo vlug mogelijk gedorst worden.
- 5- Hij zal zorgen bij de opsomming dat zowel de gedorste als de ongedorste granen genoteerd worden.
- 6- Hij zal trachten bij de landbouwers vertrouwen in te boezemen en er op aandringen dat de betaling door ‘de République’ correct zal gebeuren en dat er een beloning van 5% zal gegeven worden aan diegenen die hun contingent zullen leveren voor het einde van deze maand.
- 7- Hij moet alles correct noteren, proces-verbaal opmaken en met zegel bekrachtigen.

Voorwaar, geen eenvoudige klus voor onze griffier!

WdL

Kerksken 1943 – Steunfonds voor geteisterden

Op 11 juni 1943 ontvangt het gemeentebestuur van Kerksken een brief van het 'Provinciaal Gouvernement van Oost-Vlaanderen' in verband met de oprichting van een gemeentelijk comité voor hulpverlening bij eventuele oorlogsrampen.

De gouverneur schrijft: '...tussen de plaatselijke overheden en de hulpverlenende organismen, waaronder het Roode Kruis van België, het Vlaamsche Kruis, de politie, de diensten van passieve luchtbescherming en de brandweer, moet er, zoo men een doeltreffenden uitslag wil bereiken, een voorbeeldige verstandhouding heerschen.

Daar eene behoorlijke hulpverlening grootendeels zal afhangen van den spoed waarmede door deze instellingen kan worden opgetreden, ben ik van oordeel dat het dringend noodzakelijk is dat in de gemeente een Comiteit zou samengesteld worden dat van nu af aan zou nagaan welke passende maatregelen er zouden dienen getroffen ingeval van ramp'.

De gouverneur rekt 'op de volledige medewerking en toewijding opdat, door een gezond begrip van solidariteit het lijden van de bevolking, in oogenblikken van rouw en ramp, zoowel op stoffelijk als op zedelijk gebied, zoveel en zo spoedig mogelijk zou gelenigd worden'.

Op 9 juli wordt het comité geïnstalleerd met als doel: 'zoo spoedig mogelijk hulp te verlenen aan de geteisterde bevolking en dit in samenwerking met de gevestigde organismen'.

Als voorzitter werd burgemeester Fans De Kegel aanvaard.

Gustaaf De Kegel werd plaatsvervangend voorzitter.

Als leden staan genoteerd:

Mevr. Van der Haegen Alfons, verpleegster

Mej. Maria Van den steen, onderwijzeres, hulpverpleegster

Mej. Gees Ida, verzorgster, kookster

Michiels Jan, onderwijzer, afgevaardigde Winterhulp en Sociale voorzorg.

Schoolhoofd Maurits Ghijsels fungeerde als secretaris.

WdL

Allerheiligen WE - De Bloesem Kerksken Haaltert, vroeger en nu

Prentbriefkaarten met een verhaal

i.s.m. Davidsfonds Kerksken - Heldergem

Het pensionaat te Heldergem—1863

Een onderwijzer van Sint-Lievens-Esse, F. Van Oudenhove, breekt een lans voor het degelijk onderricht in de Franse taal gegeven in het 'Pensionaat' te Heldergem. Hij liet dit weten aan de redactie van 'Den Denderbode', die er een bijdrage aan wijdde op de eerste pagina. Hierna het relaas van de onderwijzer (1).

“Mijnheer den opsteller van Den Denderbode.

Gisteren heeft in het Pensionaat van Heldergem de maandelijksche prijsdeeling plaats gehad, voor diegene die binnen de maand koersen (nvdr: proeven) gedaen hebben.

Wenschelijk ware het in uwe bekendmakingen alle ouders die er kinderen hebben of begeeren naertoe te zenden uyt te noodigen tot die prijsdeeling, die iederen laetsten woensdag der maend om twee uren plaats grijpt.

Ik heb er aanwezig geweest en er met veel genoeg gezien dat mijnen zoon die eertijds geen enkel woord fransch wist, gelijk de eerste proef op zijnen compositieboek aentoonde, zyne drie koersen van onvolmaekte fransche lezing, zijne vier koersen van het substantief en de dry eerste koersen van den artikel gedaen.

De publieke exercitiën op den theater hebben het ook bestatigd. Zij hebben volgens uwe bekendmaking 'Het sacrificie van Abraham' vertoond, mijnen zoon wist zaterdag lest nog niet welke rol hij moest spelen en hij heeft gelijk al de andere leerlingen aen deze, als ook aen zijne declamatie van een fransche fabel met voldoening bekomen. De image van hunne compositieboeken heeft ook iedereen voldaan.

In het afkondigen van dezen verdienden lof, vrees ik geenszins van niet geloofd te worden. Tot bewijs mag eenieder de exercitieboeken der leerlingen gaen naerzien ofwel de toekomende maandelijksche prijsdeeling gaen bijwoonen.

Wat mij aengaet, ik vind aldaer verscheyde goede waerborgen van ouders en kinders.

De inzage van den dagelijkschen opstel en wekelijkschen kampstrijd, deze zijn een gedurigen krachtigen prikkel voor de kinderen. Door deze maandelijksche prijsdeeling en publieke exercitiën zijn de ouders benevens mij ooggetuigen der opvoeding en voortgang hunner kinderen.

Den onderwijzer van het gesticht wordt grotelijks ondersteund bij de kinderen door den coadjutor Glorieux in de lessen en tevens in de bewaking in zijn onderwijs en in de christelijke leering (2).

Uwen iever kennende, mijnheer, voor het gemeene best, verhope dat gij wel zult willen eene plaats in uw deftig blad geven aen deze regelen, waarmede ik blijve uw dienaar.

F. Van Oudenhove, landbouwer, landmeter en oud-onderwijzer.

Roger De Troyer.

1-SAA, Den Denderbode, 29 november 1863

2-Zie ook 'Mededelingen Heemkundige Kring Haaltert', jg. 1981, nr. 2

De reconstructie van een onverwacht overlijden

van een jongeman uit Denderhoutem te Lourdes – 5 augustus 1926

Enkele zwart/wit amateurfoto's uit het familiearchief van Rita De Sadeleer – Roelandt aangeboden aan "Het Oud Atom's Fotoarchief" (okrAtom) liggen aan de basis van dit wel heel merkwaardig verhaal. Mijn interesse werd onmiddellijk gewekt door vier kleine foto's van een begrafenis uit 1926, de bevestiging van een naamloze aangekochte grafconcessie in Lourdes en een sumier verhaaltje over een jongeman uit de familie die daar tijdens een bedevaart was overleden.

Bovendien vormde dit gegeven de ideale aanleiding om ook terug te gaan in de geschiedenis van de Lourdesbedevaarten.

Een dergelijk voorval moest ongetwijfeld zeker de regionale pers hebben gehaald en dus startte ik mijn opzoekingen in de archieven van kranten uit onze regio. Een eerste aanknopingspunt vond ik in "De Volksstem", een katholiek Aalsters dagblad, van 15 augustus 1926 waarin een oproep verscheen waarbij de vrienden en kennissen uitgenodigd werden om "op 16 oogst 1926 een plechtige dienst bij te wonen in de parochiale kerk van Denderhoutem te 10u½ voor wijlen Firmin ROELANDT, godvruchtig overleden te Lourdes (Frankrijk) den 5 oogst 1926, versterkt door de HH. Sacramenten."

De jongeman had nu een naam en dus kon hij vlug teruggevonden worden in het *Alphabetic Repertorium of families in Denderhoutem*. Hij werd in Denderhoutem geboren op 10 juni 1904 als zoon van Franciscus-Xaverius Roelandt en van Maria Theresia Eeman en bij zijn datum en plaats van overlijden staat inderdaad 5 augustus 1926 in Lourdes, Hautes-Pyrénées.

In de kranten van zes augustus en de daarop volgende dagen wordt er echter met geen woord gerept over dit overlijden. De frontpagina van De Volksstem van zaterdag 14 augustus bevat wel een hoofdartikel "Te Lourdes". Daarin stelt ene MARC dat "aangezien de verre afstand van Lourdes en de moeilijke briefwisseling welke zoo weinig regelmatig toekwam" hij nu pas kon berichten over "ons" verblijf in Lourdes.

De schrijver begint zijn verhaal met zijn aankomst in Lourdes op woensdag, 4 augustus: hij haast zich naar de uitgang van het station waar hij "de hand drukt van menig bedevaarder, onder andere van onzen goeden jongen hertevriend Firmin Roelandt die wij toch zo geern weerzagen maar die er nog al vermoeid uitzag".

Firmin blijkt een uur eerder te zijn aangekomen met de Ziekentrein en wacht samen met "de andere Kranken" op transport per ziekenwagen naar het hotel.

In het hotel "doet het eerst en vooral 't deugd eene verfrissing te genieten, een weinig te peuzelen ... en een glaasje te ledigen want als men zo twee dagjes en twee nachten op den trein verblijf houdt is

men vermoed en heeft men trok naar water om zich eens goed te verfraaien en zijn dorst te laven!”

Diezelfde avond nog vervoegen de bedevaarders *“de keerskensprocessie en vallen dan als steenen in slaap”*. ’s Anderendaags, op donderdag 5 augustus, na een bezoek aan de Grot en de Hoogmis om 9 ure in de Rozenkranskerk, *“vernemen wij daar onverwachts de onvoorziene doch niet onbereide dood van onzen vriend Mr. Firmin Roelandt van Denderhautem, dezen nacht in het hôtel de Normandie zeer godvruchtig overleden. Hij was bijgestaan door onze geneesheeren en aalmoezeniers.”*

Verder lezen wij in het artikel dat de vrijdagmorgen (6 augustus) er een requiemmis werd opgedragen aan het monument van de bondgenoten voor de oorlogslachtoffers en de overleden oud-bedevaarders *“en bijzonderlijk tot zielelafenis van onzen bedevaartstichter Mr. Modest Cercelet en van Mr. Firmin Roelandt die gisteren het tijdelijke met het eeuwige verwisselde en dezen namiddag zal ter aarde besteld worden.”*

Het vervolg van het verhaal vinden wij in de krant van 15 augustus:

“Den vrijdag, eersten vrijdag der maand 6 Oogst greep eene droeve plechtigheid plaats om 2 ure des namiddags. Het lijk van den jongen heer Firmin Roelandt van Denderhautem was tentoongesteld in het hôtel de Normandie, alwaar hij twee dagen te voren was afgestapt en overleed. Vele bedevaarders kwamen den overleden medebedaarder groeten ... en bidden tot zijne zielerust.

Men bracht het stoffelijk overschot naar het hospitaal van O.L.Vrouw van Zeven Weeën, rue de la Grotte om het vandaar per lijkwagen uit te halen en te voeren naar de parochiale Kerk waar de laatste gebeden gezongen werden. Al de Oost-Vlaamsche Bedevaarders en het grootste deel der West-Vlaamsche bedevaart uit Kortrijk, de Belgen te Lourdes, talrijke Hollanders, en pelgrims van fransche bedevaarten vergezelden den lijkstoet en waren tegenwoordig aan de plechtigheid. De Kerk was proppensvol en men mag zonder overdrijving de aanwezigen op meer dan tweeduizend schatten.

Bijgestaan door de parochiale geestelijkheid met den Z.E.H. Pastoor-Deken aan ’t hoofd deden onze meebedevarende geestelijke bestuurders, aalmoezeniers en priesters, dienst. De Z.E.H. Kanunnik Van den Gheyn zong de absouten. Daarna vergezelde de gansche biddende menigte het lijk naar zijne laatste rustplaats op het stedelijk kerkhof van Lourdes dat niet ver van de heiligdommen van O.L.Vrouw afgelegen is en waar menig Belg rust in vrede.”

Firmin Roelants in monnikenpij

Deze informatie deed het spreekwoordelijk belletje rinkelen; er werd terug in het familiearchief Roelandt gedoken en de puzzel kon worden gelegd, zelfs met een nieuwe bijhorende foto en een doodsprentje.

Firmin Roelandt, een broer van Rita Roelandts vader en dus haar oom, wou absoluut priester worden maar werd vanwege zijn heel wankele gezondheid niet aanvaard in het seminarie. Hij kwam ziek en ontgoocheld terug naar huis. Hij hoopte vurig dat een bedevaart naar Lourdes het tij alsnog kon doen keren. Een reis naar Lourdes - en zeker niet in zijn toestand - was toen echter niet evident.

Sinds 1874 ging de “Nationale Belgische Bedevaart / Pèlerinage National Belge” per trein met zieken naar Lourdes.

Voor hulpbehoevenden zoals Firmin kwam de diocesane bedevaart van het bisdom Gent “Oost-Vlaanderens Bedevaart naar Onze Lieve Vrouw van Lourdes” als groepen. In “De Volksstem” van 3 april lezen wij dat hiervoor *“een bijzondere witte (zieken-)trein”* werd ingelegd die op dinsdag 3 augustus uit Gent-Zuid zou vertrekken en – na een halte o.a. in Aalst – rechtstreeks naar Lourdes zou sporen. In de aankondiging lezen

wij dat deze trein "vergezeld wordt door een geneesbeër, voorzien van de noodige hulpmiddelen". Inschrijven deed men in de regio Aalst bij de Weduwe Modeste Cercelet wiens echtgenoot 6 jaar eerder was gestart met de allereerste "Bedevaart der Denderstreek naar Lourdes".

Een ticket vanuit Aalst kostte aanvankelijk in 2de klas 375 Fr. en in 3de klas 235 Fr. maar "het Komiteit zag zich genoodzaakt de prijzen der reiskaarten te verhoogen ten gevolge den opslag op de Belgische en Fransche Spoorwegen" tot 475 Fr. in 2de klas en 320 Fr. in 3de klas.

De organisatoren hadden echter hun verantwoordelijkheden goed ingedekt via een reeks "aantekeningen" bij de aankondiging: "Het inrichtingskomiteit is geen deelnemende partij in het vervoer-kontrakt tusschen het spoorwegbestuur en de bedevaarders door het afleveren der reiskaarten. Zijne zending bepaalt zich als tusschenpersoon te dienen door reiskaarten aan de bedevaarders te bestellen."

De verblijfskosten bleven ongewijzigd en dienden ter plaatse in "Fransch geld aan de patron van het hotel te worden betaald" en varieerden "volgens den rang der hotels" tussen minimum 30 Fr en maximum 65 Fr per dag (drank niet inbegrepen).

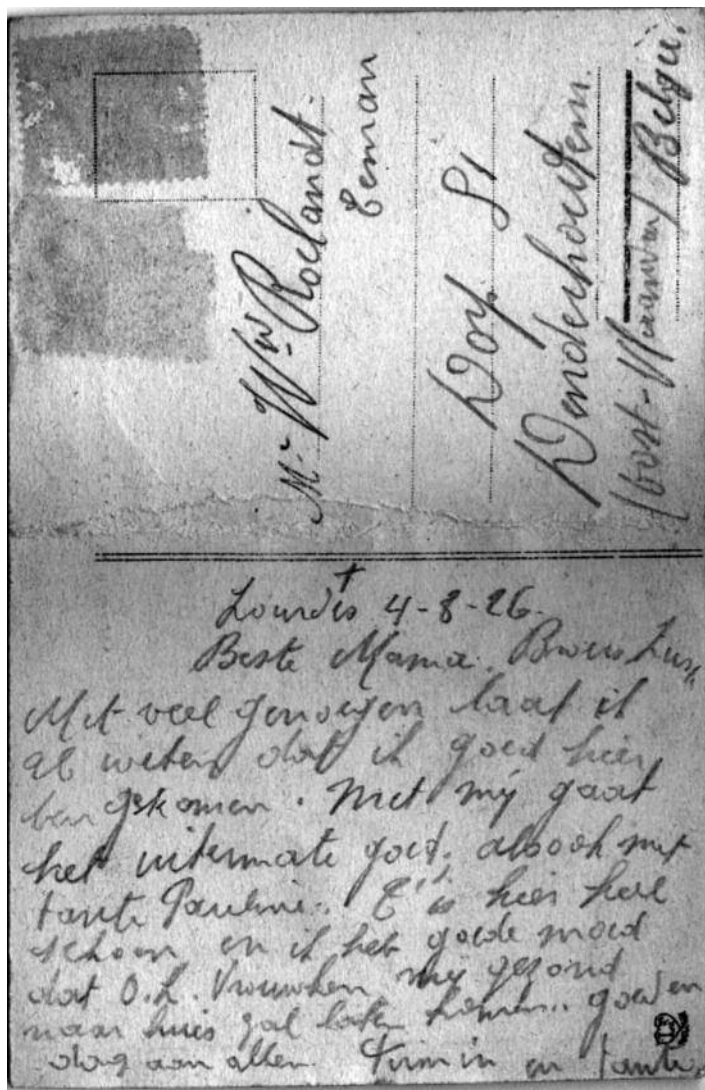
Ter informatie, het gemiddeld weekloon van een jonge (vrijgezel) arbeider bedroeg toen 74 Fr, dat van een doorsnee huisvader met vrouw en 2 kinderen 138 Fr.

Waaruit blijkt dat deelnemen aan een Lourdesbedevaart niet voor iedereen was weggelegd alhoewel in De Volksstem een oproep verscheen gericht tot "werkmenschen en fabrieksmeisjes om te naaste jaar mee te reizen. Zij zullen zeker deugd hebben van zo eene bedereis. Indien ze spaarden en uitlegden wekelijks slechts 5 fr kunnen ze gemakkelijk in al de onkosten voorzien." In de NB. staat "dat er voor Aalst eene Spaarmaatschappij der Bedevaarders naar O.L. Vrouw van Lourdes bestaat. Men kan zich laten inschrijven in het lokaal "In Sint Lieven", Kerkstraat, rechtover de St. Martenskerk, bij de Kinderen Van den Eynde."

Voorts dienden "zieken die bijzondere zorgen vergen of die hun medereizigers zouden kunnen hinderen het Bestuur te verwittigen". Pauline De Winter, de echtgenote van Gustaaf Roelandt, broer van Firmins vader, stemde er in toe hem te vergezellen op zijn bedevaart naar Lourdes. Voor hij vertrok schijnt Firmin afscheid te hebben genomen van gans zijn familie met de boodschap: "ofwel kom ik genezen terug ofwel sterf ik daar".

Waarschijnlijk is hij de woensdagnamiddag 4 augustus met zijn tante Pauline, samen met de andere bedevaarders, naar de grot getrokken. Marc schrijft in zijn relaas "Ons eerste bezoek is voor de grot en een warmen goedendag gaan we wenschen aan Moeder, onze Moeder van hierboven, die hier zoo genadig was zich te vertoonen en zo dikwerf in dit genadeoord mirakelen bekomt."

Terug in het hotel schijnt hij gezegd te hebben "Ik heb Lourdes en O.L. Vrouw gezien en nu ben ik gelukkig". Toen schreef hij (in potlood!) nog een

kaartje aan zijn moeder (zie foto hiernaast) en diezelfde nacht nog is hij in het hotel overleden.

Dat toenmalige bedevaarders uit een hoger sociaal milieu kwamen moge blijken uit nevenstaande foto van een groep meisjes aan de grafkuil. Wat onmiddellijk opvalt is dat ze allen hetzelfde hoofddekseel dragen – een soort uniformmuts - en dus blijkbaar behoorden tot de vrouwelijke Katholieke Burgersjeugd (VKBJ), een groepering die *“de katholieke meisjes uit burgerij en middenstand moest opleiden tot deelneming aan het hiërarchisch apostolaat der Kerk om zo in de eerste plaats de burgerij en de middenstand voor Christus te herwinnen”*. Deze jeugdbeweging voor de burgers- en middenstandsmeisjes ontstond binnen het Vrouwelijk Jeugdverbond voor Katholieke Actie dat zelf wortelde in de jeugdafdeling van het Verbond van Belgische Katholieke Vrouwen (VBKVJ) uit 1922. In het VJVKA werd een scheiding doorgevoerd tussen de verschillende jeugdorganisaties volgens de standen.

Aan het graf van Firmin

De laatste werd jaren later - tijdens één van de talrijke Atomse Lourdesdevaarten - genomen aan het graf van Firmin: wij herkennen duidelijk E.H. Louis Uyttersprot, onderpastoor in Denderhoutem vanaf 29.12.1941. Links van hem Marguerite Ghijssels (*“van Twijnders”*) en 2de van rechts Theresia *“Treeze”* De Kock (beiden uit de Molenstraat). De grafzerk dateert waarschijnlijk uit 1937 want een akte bevestigt de aankoop van een grafconsessie zonder kelder (via notaris Edgard Van Oudenhove) voor 30 jaar op het gemeentelijk kerkhof de l'Arbérêt, in het îlot 9, 12de rij.

Tijdens de laatste KWB-KVA-Lourdesbedevaart van juli 2010 gingen de mannen van Atom vergeefs op zoek naar het graf.

Luc POTS

V.l.n.r. Albert De Kegel,
Jozef De Smet,
in militair uniform,
Romain Van Melckebeke,
Jan Rottiers,
Louis De Smet en
Fernand Van Impe

‘De Katholieke Arbeidersjeugd’ naar Lourdes

(Med. nr1 - 2010 - blz. 3)

Staand: E.H. Bosteels, Jan Vertongen,
Lucien Hoebeeck, Roger De Backer,
Willy Vonck, Antoine Van Impe.
Zittend: Alfons Heyman, Afgevaardigde van
het Verbond, Cyriel De Meyer,
Gaston Van De Neucker.

Herinneringen Kerksken 1944

Een klasfoto het 4e leerjaar (geboortjaar 1934) in de “Vrije Basisschool - Klooster” in de Beekstraat in Kerksken. Wie was de lerares, sommige beweerde Juffrouw Irma Van Der Schueren anderen waren overtuigd dat het Juffrouw Rachel Coppens was. Uiteindelijk ten rade bij Juffrouw Marjet Dooremont, haar verdict was duidelijk, geen van beide, het was een interimaire.

1. Mariette De Neve, 2. Christiane Van Cauter,
3. Louise Schandevijl, 4. Denise Van Der Eecken,
5. Betty Van Der Haegen
6. Mariette De Pelsmacker, 7. Simonne Roelandt,
8. Rosa De Muyter, 9. Simonne De Leeneer,
10. Godelieve Coppens, 11. Juliette Volckaert,
12. Julienne Goubert, 13. Agnes Van Den Berghe,
14. Suzanne De Meerleer, 15. Elise Mook,
16. Celestine Pontsele,
17. Emilienne De Pelsmacker, 18. Estelle Lievens,

19. Marie-Louise Mook, 20. Diane Podevijn, 21. Suzanne Blondeel, 22. Jeanne Buydens, 23. Diane D’Haeseleer,
24. Marie- Louise Bellens, 25. Jeanne De Schrijver, 26. Suzanne Van Impe, 27. Paula Triest, 28; Roasa Baetens, 29. Martha De Meerleer,
30 Rosine Vock, 31. Interimaire .

Verzameling: MarietteDe Neve

Info: Robert Welleman

Geschiedenis van de spoorwegen in de gemeente Haaltert

1. Het prille begin: snelle uitbouw van het Belgische spoorwegnet in de 19e eeuw

175 jaar geleden reed de eerste trein in België. Ons pas gestichte Belgische Koninkrijk stak hiermee als eerste Staat op het Europese vasteland de loef af van de grote mogendheden, die in de daaropvolgende jaren eveneens de uitbouw van een spoornetwerk zouden starten.

De eerste lijn werd aangelegd tussen Mechelen en Brussel en plechtig ingereden op 5 mei 1835. De overheid had in 1833 en 1834 na een breed politiek debat gekozen om zelf het initiatief te nemen en een “spoorwegsysteem” in overheidsbeheer uit te bouwen. Voornaamste argument voor deze optie was dat een staatsexploitatie zou leiden tot lagere tarieven, in tegenstelling tot een private uitbating waar de overheid na de toekenning van de concessie niet meer zou kunnen drukken op de spoortarieven. Het Belgische Parlement stemde in 1834 en 1837 wetten over de basisstructuur van het netwerk. In 1843 was het kernnet met een totale lengte van 556 kilometer gerealiseerd. Het bestond uit een oost-west as (Oostende – Gent – Dendermonde – Mechelen – Leuven tot aan de Pruisische grens via Verviers) en een noord-zuid as (Antwerpen – Brussel tot aan de Franse grens) met als snijpunt Mechelen. Vier vertakkingen vulden deze twee hoofdassen aan: Gent – Moeskroen en aansluitingen richting Charleroi/Namen, Limburg en Luxemburg. Dit basisnet was duidelijk internationaal georiënteerd om de industrie en handel van de jonge natie alle kansen te geven.

De Belgische Staat investeerde in dit net echter veel meer dan gebudgetteerd, waardoor de financiële rendabiliteit tegenviel. Het publiek apprecieerde daarentegen de voordelen van het spoor. Regio's die niet bediend werden schreeuwden om een aansluiting. De overheid kon en wou niet overgaan tot een verdere uitbouw, en rekende vanaf 1843 op de private sector voor de aanleg en exploitatie van vertakkingen op het gecreëerde basisnet. Een wet uit 1843 zou vanaf dat jaar voorzien in de toekenning van concessies bij bijzondere wet, om soepeler te kunnen omgaan met voorstellen van de private sector. De niet-ingeloste financiële verwachtingen bij de Staatsspoorwegen maar ook het gebrek aan beschikbaar kapitaal zorgden aanvankelijk voor weinig interesse bij ondernemers. Een paar jaar later daagden echter massaal Engelse investeerders op die nieuwe projecten zochten voor de opbrengsten uit hun verder gevorderde industriële ontwikkeling. Onze overheid aanvaardde een tiental van hun voorstellen en snel werden voor 900 km nieuwe spoorlijnen vergund. Het duurde niet lang voor tal van deze maatschappijen in moeilijkheden kwamen als gevolg van een nieuwe economische crisis. De Staat zag zich genoodzaakt tussen te komen: ze nam de exploitatie over of gaf vanaf 1851 de garantie op een minimumintrest op de geïnvesteerde kapitalen. Geleidelijk verdwenen de Engelse financiers. Belgische maatschappijen namen het initiatief over en vroegen nieuwe concessies aan. In totaal zouden zesenvijftig maatschappijen bijdragen tot de uitbouw van het Belgische netwerk.

2. Ontwikkeling van de spoorwegen in de gemeente Haaltert

In de jaren 1860 kwam Haaltert aan de beurt. Een zekere Mr. Neelemans verwierf eind 1863 een concessie voor de bouw van een spoorweg van Denderleeuw naar Kortrijk via Oudenaarde en Zottegem en een spoorlijn van Geraardsbergen naar Nieuwpoort via Oudenaarde, Waregem, Ingelmunster en Roeselare. Hij bracht deze concessie het jaar daarop

in bij een andere spoormaatschappij, nl. de Chemins de fer de l'Ouest de la Belgique na haar oprichting in juli 1864. Deze verkoos op haar beurt de aanleg uit te besteden aan de Société Belge de chemins de fer (dochtermaatschappij van de Société Générale).

De exploitatie van de nieuwe lijnen vertrouwde ze echter toe aan de Société Générale d'Exploitation. Het is vooral deze laatste die ons in dit verhaal interesseert. Deze exploitatiemaatschappij werd in 1867 onder impuls van de Banque de Belgique opgericht. Deze investeringsbank concurreerde hevig met de Société Générale (Generale Maatschappij) die zelf op dat ogenblik de derde belangrijkste spoorwegexploitant Grand Central Belge controleerde. Deze periode vormde het hoogtepunt van een grote fusiebeweging in de spoorsector, in een concurrentiestrijd tussen de private maatschappijen en de staatspoorwegen. Lagere staatstarieven zetten de privésector immers onder druk om kosten te besparen en via fusies en overnames schaalvoordelen te realiseren.

De Société Générale d'Exploitation kon door fusie van negentien spoorwegmaatschappijen al in 1867 een tweede positie veroveren in België, gerekend naar het aantal uitgebate kilometer spoor (848 km) en dit onmiddellijk na de staatspoorwegen met hun 861 km spoor.

De eerste exploitant op de spoorlijn door onze gemeente was dus meteen een belangrijke speler op de Belgische spoormarkt. De torenhoge ambities leidden echter snel naar de afgrond. De maatschappij kampte al gauw met liquiditeitsproblemen als gevolg van overinvesteringen in spoorlijnen in de steenkoolbekkens van Henegouwen. Ze werd verplicht om reeds vanaf 1870 en in de daaropvolgende jaren haar net in stukken te verkopen aan de Staat. Zo kwam onze spoorlijn door Haaltert (sectie Denderleeuw – Kortrijk) al op 1 januari 1871 in overheidsbezit, amper iets meer dan drie jaar na haar opening.

2.A. Historiek van het stationsgebouw van Haaltert

Het station van Haaltert werd gebouwd bij de aanleg van lijn 89 tussen Denderleeuw en Kortrijk door dezelfde maatschappij verantwoordelijk voor de aanleg van de spoorinfrastructuur, nl. de eerder vermelde Société Belge de chemins de fer. De opening vond plaats in 1868. Zoals gebruikelijk in die tijd werden de stations langs een spoorlijn gebouwd in een identieke of

minstens zeer vergelijkbare stijl. Het station van Haaltert kreeg dus een zelfde uitzicht als de stations van Burst, Herzele, Sint-Denijs-Boekel-Nederzwalm, Enname, Anzegem en Vichte. Ze kenmerkten zich door een hoog middendeel met verdieping, en aan beide zijden een lage vleugel. Het station van Westmeerbeek, opgericht in 1863 op de lijn Leuven-Herentals, stond model voor onze stations.

2.B. Historiek van het stationsgebouw van Ede

Het dienstorder nr. 175 van de Belgische Staatsspoorwegen van 17 september 1894 kondigde de oprichting aan van de stopplaats Eede. Op basis van een ministeriële beslissing zou vanaf 1 oktober van dat jaar “à titre d’essai” een stopplaats voor het reizigersverkeer komen in dit gehucht van Haaltert. Deze stopplaats bevond zich volgens dit dienstbericht op 4600 meter van het station van Burst en 2757 meter van het station van Haaltert. De stopplaats werd administratief beschouwd als een bijgebouw van het station van Haaltert. Ede zou bij de start bediend worden door

zeven dagelijkse treinen. Een personeelslid van de Dienst Exploitation mocht te Ede biljetten afleveren voor tweede en derde klasse, maar niet voor eerste klasse! Niet alle verkooppunten van de staatspoorwegen waren gemachtigd om biljetten met

bestemming Ede te verkopen. Verzending van bagage van en naar Ede was evenmin mogelijk. De kleine stopplaats diende zich dus eerst te bewijzen vooraleer definitief tot het netwerk te behoren.

Het dienstbericht voorzag een controle op de vervoersbewijzen bij de uitgang van de stopplaats.

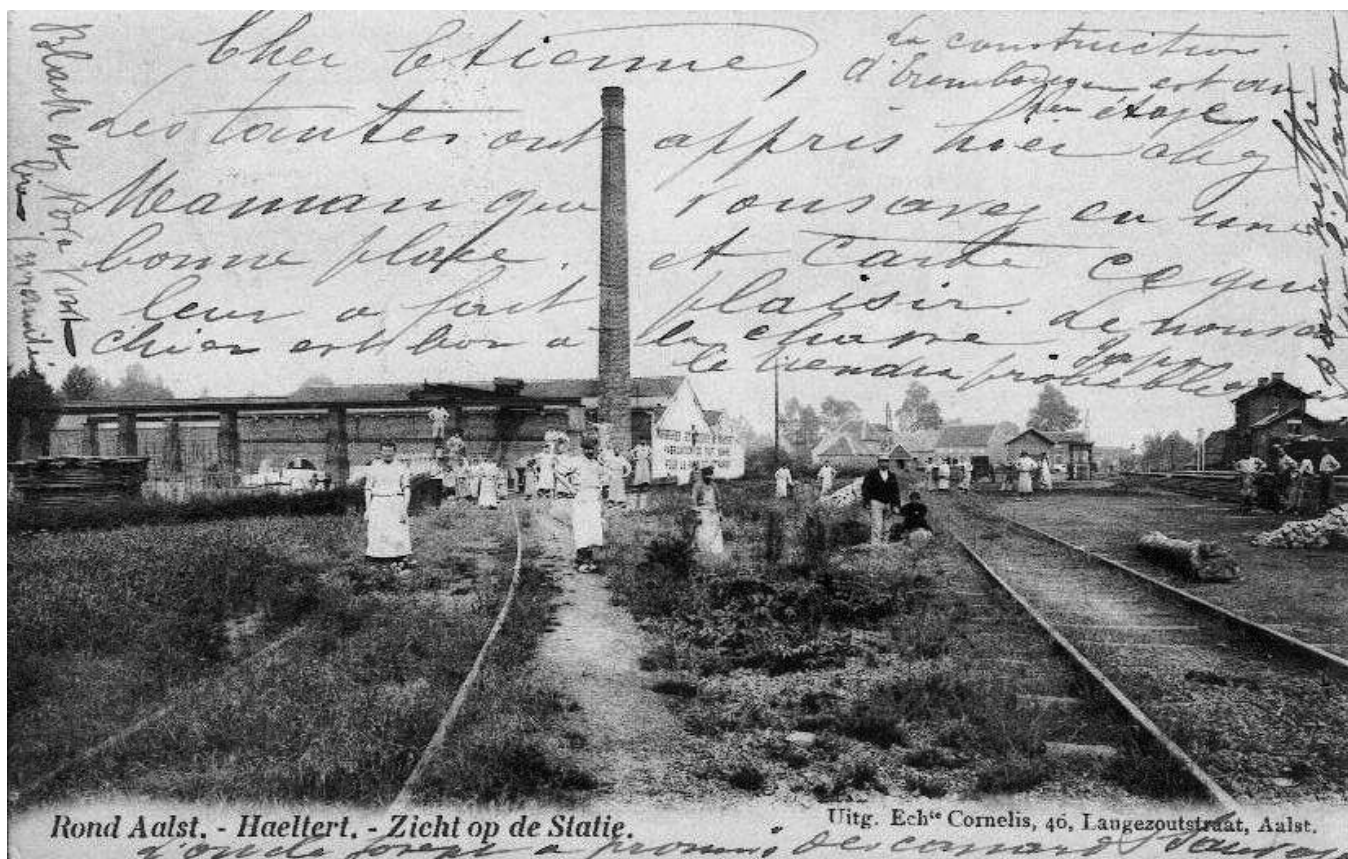
De stopplaats bewees klaarlijk haar zin van bestaan, want in een dienstbericht van 15 april 1901 werd de promotie van Ede tot halte gepubliceerd. Ze bleef nog steeds afhankelijk van Haeltert, maar stond vanaf 1 mei

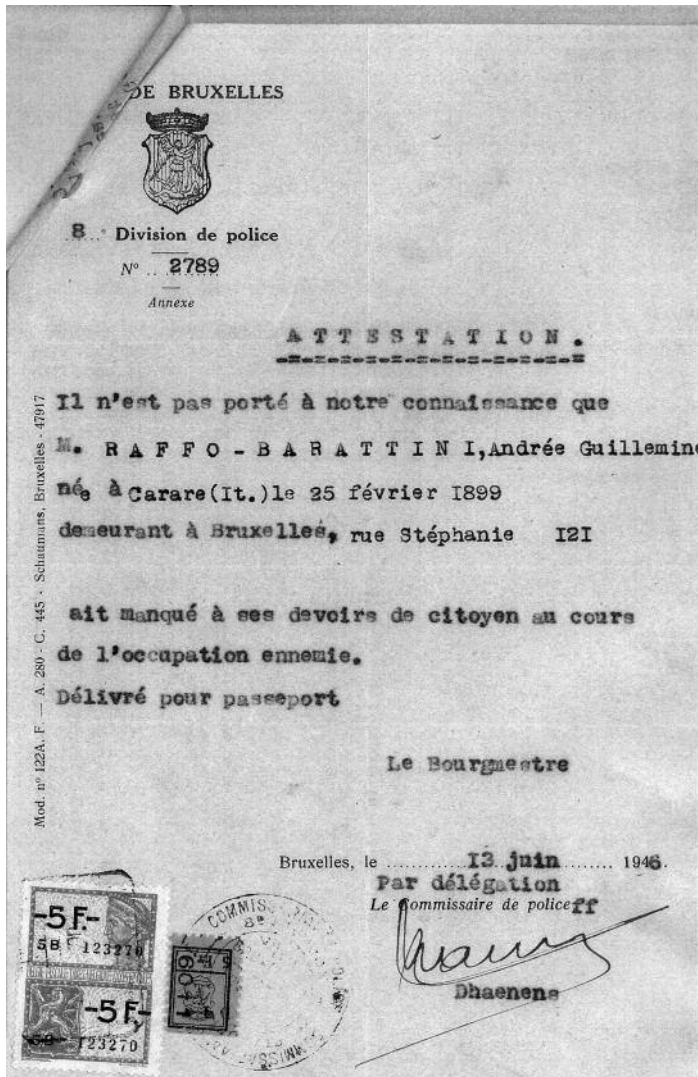
1901 ook open voor bagage. Intussen stopten dagelijks reeds 10 reizigerstreinen in Ede, voortaan aangevuld met 2 goederentreinen voor het aannemen en afzetten van bagage. Het bericht leert ons verder dat Ede in 1901 niet beschikte over een laad- en losspoor, een laadkaai of een weegbrug.

3. Geschiedenis van de grondbezettingen en aansluitingssporen in Haeltert & Ede

3.A. Grondbezettingen en aansluitingspoor te Haeltert

Het archief van het documentatiecentrum van NMBS HOLDING bevat een map met uitgebreide historische informatie over een industriële spoor aansluiting te Haeltert. Het betrof

een aansluitingsspoor naar een steenzagerij aangrenzend aan de goederenkoer van het station. Deze industriële site bestaat overigens nog steeds.

De oudste stukken in het archief dateren van 1924: een goedgekeurd plan met intekening van de aan te leggen wissel- en spooraftakking naar de fabriek van Mr. Rossetti. In 1946 wordt uitgebreide briefwisseling gevoerd rond de overdracht van de machtiging tot uitbating van de spoorverbinding, en dit naar aanleiding van de schenking van de fabriek door de weduwe Rossetti aan haar adoptie dochter mevrouw Ermans – Raffo. Uit de schenkingsakte blijkt dat beide dames in Brussel woonden, maar beiden geboren waren in Carrara in Italië. De steenhouwers zonden als het ware hun dochters uit in Europa!

Cruciaal voor het bekomen van het ministerieel besluit voor het regelen van deze transfer bleek het “bewijs van burgertrouw” dat mevrouw Ermans – Raffo moest voorleggen. Op 13 juni 1946 attesteerde een Brusselse politiecommissaris dat hij geen indicaties had dat onze dame van Italiaanse afkomst aan haar burgerplicht had tekort geschoten tijdens de vijandelijke bezettingen van ons land.

Het nieuwe contract dat in de loop van 1947 werd ondertekend maakte naast de wissel en het aansluitingsspoor eveneens melding van de huur van 253 m² spoorweggrond. Verder werd het de

aangeslotene toegelaten om de drie bestaande vaste windassen te behouden, waarmee met behulp van een kabel de goederenwagens ter plekke konden verplaatst worden.

De elektrificatie van lijn 89 in het begin van de jaren 1980 luidde het einde in van de goederenkoer en het industriële aansluitingsspoor van Haaltert. Deze werken vormden immers de aanleiding voor een lichte tracéwijziging van het hoofdspoor ter verbetering van de bocht door het stationsdomein. De NMBS wenste ook een kruising in het hoofdspoor te vermijden. Er waren dus lokaal belangrijke aanpassingen nodig. Het verwijderen van onrendabele en storende sporen en spoortoestellen was dan ook een logische beslissing.

Het goederenvervoer per spoor naar Haaltert stelde op dat ogenblik nog nauwelijks iets voor. In 1978 kwamen voor de firma Raffo nog achtentwintig wagons toe, goed voor 1223 nettoton, en werd één wagon geregistreerd voor vertrek (47 ton). In 1979 daalde dit tot driëntwintig wagons (1077 ton) bij aankomst. De eerste helft van 1980 was dit verder teruggelopen tot zeven wagons (353 ton). Onnodig te vertellen dat dit ook voor de NMBS een zeer verlieslatend vervoer was, gezien de hoge vaste kosten van een bediening voor dergelijk lage volumes.

De firma Raffo Frères & Cie drong in oktober 1980 in een brief aan het Ministerie van Verkeerswezen aan op behoud van de aansluiting. Ze verklaarden hun dalende volumes door de gewijzigde markt voor marmerblokken. Waar vroeger deze blokken in hun geheel werden

aangevoerd en verwerkt in hun fabriek in Haaltert, lieten de marmerbewerkers (hun klanten) het marmer direct in Italië verzagen tot platen, en lieten deze dan vervoeren per vrachtwagen naar hun eigen sites. Deze vervoerswijze was gevoelig goedkoper terwijl het risico op breuken van de marmeren platen aanzienlijk kleiner was.

De resterende aanvoer per spoor gebeurde niet meer uit Italië zoals vroeger, maar uit Antwerpen. Belangrijkste leverancier van marmerblokken was immers Portugal geworden, met aanlevering per schip naar de Antwerpse haven. Dit gebeurde echter enkel nog sporadisch.

De toenmalige gerant van de firma voorzag gelijkaardige volumes in de volgende jaren. Hij achtte het mogelijk deze te kunnen verhogen "door middel van nieuwe bevoorradingsbronnen uit overzeese gebieden". Hij besloot zijn brief met de opmerking dat het opbreken van het aansluitingsspoor voor hun fabriek een groot nadeel zou betekenen, en hoopte op het behoud ervan. De beslissing bij de NMBS was op dat ogenblik vermoedelijk al genomen...

3.B. Grondbezettingen te Ede

De archieven van het station van Ede van het Documentatiecentrum van NMBS HOLDING gaan terug tot het begin van de jaren vijftig. Drie namen van steenkoolhandelaars duiken hierbij meermaals op: Omer Van der Eecken, Emiel Matthijs en Roger Becqué.

V. 547.

NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN

Fiscale zegel van,
20Fr

**Kontrakt voor het bezetten met industrieel doel van
een perceel grond in het station Ede**

Bezetter (1) : **Matthys Emiel, kolen, Brul, Haaltert**
Voorwerp (2) : **Grond, 96m2** de ligging

Het door de partijen ondertekend bijgevoegd plan duidt ~~het voorwerp~~
van de bezetting aan.

Vastgestelde bezettingstermijn (3) : **vanaf 1.6.53 tot 31.5.62**
Jaarlijkse vergoeding : **288 frank**
Borgsom : **100 frank**
Bedrag voor hetwelk het gebouw dient verzekerd te worden :

De bezetter verbindt zich ertoe de algemene voorwaarden na te leven op-
genomen in de bijgaande toelichting, welke hij ondertekend heeft.

Bijzondere voorwaarden : De jaarlijkse bezettingsvergoeding
van 288Fr is te storten in de kas van het station Denderleeuw of
op zijn postcheckrekening nr 20164. Het is de heer Matthys toege-
laten een loods te bouwen op het door hem bezette perceel grond
mits voorafgaande voorlegging der plannen aan de N.M.B.S. alsmede
de toelatingen van het gemeentebestuur en het bestuur van Stede-
bouw.

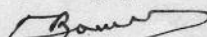
In dubbel opgemaakt, te **Gent**, den **21/8/53**

De bezetter; **Emiel Matthijs** De E. Ingenieur
van de Baan; **GOTMAN.**

(1) Naam, voornamen of firma en adres.
(2) Grond, gebouw, oppervlakte.
(3) van ..... af tot .....

Directie van de Baan **Brussel, 27 Augustus 1953.**
Bureau 32-1
Nr **E 7/1**

Goedgekeurd :
Namens de Maatschappij :

Voor de Directeur-Generaal, **Een Behoeder.**
Bij machtiging,

8870-8-47 (3.000).

Het stationsgebouw van Ede dateert vermoedelijk van 1910. Het bezat vroeger eveneens een goederenkoer, met een afstelspoor en een "oprit", d.w.z. een laadkade of verhoging om goederenwagens gemakkelijker te kunnen laden en lossen.

Verwijzingen in latere documenten vermelden het bestaan van een contract dd. 31 mei 1946 tussen de NMBS en Omer Van der Eecken in verband met een bergplaats. Deze bevond zich tussen het station en de oprit, en was niet onmiddellijk bereikbaar per spoor.

In 1964 ging de Handelsdirectie van de NMBS akkoord met de vernieuwing van dit contract "daar het hier om een belangrijk klient gaat die ons al zijn trafiek toevertrouwt". Volgens de nota bedroeg het volume voor de heer Van der Eecken ca. 900 ton, "zodat er moeilijk een meer renderend huurder kan gevonden worden". In oktober 1970 stuurde Omer Van der Eecken een briefje naar de NMBS dat hij zijn kolenmagazijn, "gelegen ter statie Ede", die maand

---

overgelaten en verkocht had aan Roger Becqué van de Brielstraat in Haaltert.

In 1953 had Emiel Matthijs de intentie om een gelijkaardig gebouw op te richten aanleunend aan de loods van O. Van der Eecken en dit in de richting van het station. De NMBS ging niet akkoord met dit plan en zijn loods zou uiteindelijk aan de andere kant van de loods van Van der Eecken worden gebouwd. E. Matthijs ondertekende hiervoor op 27 augustus 1953 een contract met de NMBS voor bezetting van 96 m² grond, met de toelating tot het bouwen van deze loods voor het stapelen van steenkolen. In 1962 liep het bezettingscontract van de heer Matthijs af. Roger Becqué nam de bezetting over, zodat hij voortaan over 192 m² opslagruimte kon beschikken.

Rond 1970 werd de bediening van de goederenkoer van Ede opgeheven. Een aanlevering van steenkool per spoor was niet meer mogelijk.

In 1971 diende R. Becqué een aanvraag in voor een nieuw bezettingscontract, aangezien de 9 jaar van zijn eerste contract verstreken waren.

Hij botste echter op veel weerstand van de exploitatiediensten van de NMBS. Vooral de toestand van de bergplaats ex- Van der Eecken baarde hun zorgen: “werkelijk bouwvallig en reeds min of meer zomaar aangeflanst. Zij dient ondermeer voor het opbergen van allerlei rommel, terwijl er bovendien nog een kippenhok en -ren werden aangebracht. Gelegen in de onmiddellijke nabijheid van het nog tamelijk mooie ontvanggebouw vormt deze loods een werkelijk symbool van wansmaak”. Ook toen kende de NMBS literaire talenten onder haar werknemers...

R. Becqué repliceerde in een kort briefje dat hij bereid was max. 4000 BEF bezettingsvergoeding per jaar te betalen. Hij onderlijnde daarbij dat hij zijn kolen te Haaltert langs het spoor liet aanvoeren, en door de sluiting van de bediening van Ede verplicht was om zijn kolen per camion van Haaltert naar Ede te vervoeren. Hij beloofde de loods te herstellen “teneinde hem een treffelijk uitzicht te bezorgen”.

Uit interne briefwisseling leren we dat de handelsagent van de NMBS verantwoordelijk voor de regio sympathie had voor onze steenkoolhandelaar en een verdere grondbezetting verdedigde. De NMBS kende dan ook opnieuw een contract van 9 jaar toe, met ingang vanaf 1 januari 1971 zoals gevraagd door R. Becqué.

Vanaf 1979 ontstaat een uitgebreide briefwisseling tussen de verschillende diensten van de NMBS en tussen beide partijen. De NMBS stelde vast dat de geleverde trafiek nihil was (vermoedelijk werd hierbij de steenkoolaanvoer via Haaltert bedoeld). Bovendien werd opgemerkt dat “de loods het esthetische uitzicht van het station schaadt en beter zou afgebroken worden, dit tevens in het vooruitzicht van de elektrificatiewerken op de lijn 89. De loods staat ten andere dicht bij het spoor”.

De NMBS zegde op 24/11/1981 de overeenkomst officieel op. Na sterk aandringen door de NMBS liet onze vroegere contractant in 1983 de constructie bovengronds afbreken. In oktober 1983 wordt hij nog eens aangeschreven om ook de funderingen en de bevloering van de afgebroken loods te verwijderen tot een halve meter onder de begane grond, conform de contractuele bepalingen. Een jaar later vraagt de Juridische dienst van de NMBS aan de stationschef van Haaltert om inlichtingen over deze grondbezetting aan een zekere deurwaarder mee te delen. Zijn de activiteiten met een faillissement geëindigd? Het dossier wordt definitief geklasseerd in 1985.

Uit interne nota's blijkt ook dat nog een andere steenkoolhandelaar Mr. De Rouck een bezettingscontract had tussen 1967 en 1976. Ook zijn loods kreeg in een nota in 1971 de weinig flatterende beschrijving “dat ze toch ook geen sieraad kan worden genoemd”. In deze nota vernemen we dat hij met eigen vrachtwagen de kolen op de mijn ging afhalen. Dit was in de ogen van onze handelsagent een argument om het bezettingscontract met R. Becqué zeker te ver-

lengen: deze handelaar voerde tenminste nog zijn kolen per spoor via Haaltert aan ... Meer documentatie over de bezetting door De Rouck kunnen we niet meer vinden in de centrale archieven te Brussel. Het is niet uitgesloten dat deze bezetting sloeg op de loods, die pas in 2009 werd afgebroken ter voorbereiding van de vernieuwing van de perrons.

Tenslotte dient nog een bezetting door de heer Jozef Van Impe vermeld. Hij vroeg in 1953 een grondbezetting aan voor het stapelen van rijnzand, cement, laitier, enz. Bij zijn aanvraag kondigde hij een maandelijkse trafiek aan van drie wagens cement en zes wagens met andere bouwmaterialen. Hij stelde ook het optrekken van een loods in het vooruitzicht, maar die is er zeer waarschijnlijk nooit gekomen.

Het toegekende perceel had een oppervlakte van 900 m² en flankeerde zowat de volledige goederenkoer over een lengte van 100 meter. De heer Van Impe zegde het bezettingscontract op tegen 30 april 1960.

Het stationsgebouw van Ede zelf kreeg in 2004 een bijkomende functie. De gemeenteraad van Haaltert gaf op 26 januari 2004 haar principieel akkoord voor het dragen van de kosten voor de opsplitsing van de wachtzaal ten voordele van de VKSJ Ede, zodat deze jeugdbeweging hier haar lokaal kon betrekken.

4. Epiloog

Haaltert en Ede kennen sinds de jaren 1970 geen goederenvervoer meer. De lijn wordt overigens nauwelijks gebruikt voor doorgaande goederentreinen. De stations kennen gelukkig een bloeiend reizigersverkeer van pendelaars naar Brussel. Het reizigersaantal voor elk van onze stations schommelt sinds meer dan een decennium rond de 600 opstappende klanten per weekdag. Enkel Haaltert wordt bediend tijdens het weekend: tussen de zeventig en honderd reizigers nemen hier op zaterdag of zondag de trein.

De stationsgebouwen worden maar matig onderhouden, gezien de dalende betekenis voor de reiziger. De meeste klanten zijn abonnees, terwijl de aankoop van vervoerbewijzen via andere kanalen (internet, biljetautomaten,...) sterk groeit.

Heel positief dan weer is de vernieuwing van de perrons die in 2010 wordt uitgevoerd. Deze worden ingericht volgens de nieuwste comfort- en veiligheidsstandaarden.

In het kader van de uitbouw van het Gewestelijk Express Net rond Brussel hebben onze stations zeker nog een mooie toekomst voor zich.

Hans Cieters

hans.cieters@skynet.be

Bronnen

- "Sporen in België: 175 jaar spoorwegen, 75 jaar NMBS" onder redactie van B. Van Der Hertten, M. Van Meerten en G. Verbeurgt
- "Ontstaan en ontwikkeling van de spoorweglijnen – Samenvatting officiële publikaties 1835-1913", gedeeltelijk overgenomen uit "Les chemins de fer Belges (1830-1913)", Genèse du réseau, Michel Laffut, 1984
- Annuaire spécial des Chemins de Fer Belges, Félix Loisel, 1867
- Chemins de fer de l'Etat Belge, Ordres de service, 1901 Wikipedia.org
- Notulen gemeenteraadszitting Haaltert dd. 26 januari 2004
- NMBS jaarlijkse reizigerstellingen 1984-2007
- Documentatiecentrum van NMBS HOLDING, met bijzondere dank aan de medewerkers voor het ter beschikking stellen van het archief
- Zie ook 'mededelingen HK Haaltert' jg. 1992 nr. 2

Heldergem in de kijker

“Oe zeggen men dadde in ‘t Eljergems”

en “Gezinsreconstructie 1611 - 1910”

enkele sfeerbeelden

